https://www.cancermission.no/aktuelle-saker/2024/hva-kan-norge-fa-ut-av-kreftssamarbeidet-i-europa/

Hva kan Norge få ut av kreftssamarbeidet i Europa?

Det var ett av temaene som ble diskutert da Helsedirektoratet nylig inviterte til EU4health-dagen.

AV JORUNN VALLE NILSEN | PUBLISERT 4. MARS 2024 | OPPDATERT 19. MARS 2024

Ingrid Stenstadvold Ross, Kjetil Taskén, og Sissi Espetvedt i samtale med Sigurd Røtnes om hva Norge kan få ut av kreftsamarbeidet i EU

EU4Health er et finansieringsinstrument for realiseringen av Den europeiske helseunion. I 2024 er det over 200 millioner euro i potten fordelt på 18 åpne utlysninger. Målet med EU4health-dagen var å presentere de fem satsningsområdene – helseberedskap, folkehelse, helsesystemer og -personell, digitalisering og kreft, og utforske mulighetene som ligger i EU4health for Norge og norske aktører.

Kreft er den eneste sykdommen som er et eget satsningsområde. EU anslår at kreft kan bli den ledende dødsårsaken innen 2030 om vi ikke tar radikale grep. Dette er bakteppe for EUs ambisiøse kreftplan og samfunnsoppdrag Mission cancer. Kjetil Taskén, avdelingsleder ved Oslo universitetssykehus, Generalsekretær i Kreftforeningen Ingrid Stenstadvold Ross og Sissi Espetvedt, fagansvarlig for kreft i Helsedirektoratet, ble utfordret på hva Norge kan få ut av kreftsamarbeidet i Europa.

Kreft som plog

Norge står foran mange av de samme utfordringene som resten av Europa med stadig flere som rammes av kreft og stor mangel på helsepersonell. Helsedirektoratet arbeider nå med utkast til en revidert kreftstrategi hvor målene vil ligge tett oppunder EUs mål, forteller Espetvedt. Hun peker på nødvendigheten av at vi jobber sammen, særlig på områder som kreftforskning, deling av data, teknologi og utvikling av kunstig intelligens.

-Nettopp det av vi kan løfte dette sammen med midler og ressurser som er tilgjengelig, gjør at vi kan nå målene tidligere og med høyere kvalitet.

Også Taskén poengterer at samarbeid er nødvendig for å løse utfordringene Europa står i:

-Det store bildet er at det er betydelige forskjeller i Europa når det gjelder overlevelse og tilgang på medisin. Tradisjonelt har hovedinnretningen i Europa vært at det er landenes ansvar. Gjennom pandemien har vi lært at vi kan gjøre mer sammen og få til mer sammen. Det gjør at man ser på kreftområdet som det neste på grunn av de store forskjellene vi opplever i Europa.

Generalsekretær i Kreftforeningen Ingrid Stenstavold Ross er tydelig på at Norge får mye igjen ved å delta i EUs kreftsamarbeid:

- Gjennom dette kan vi få mye midler, men først og fremst kan vi være med på en dugnad hvor vi både gir og får og hvor vi alle jobber mot det samme målet – nemlig å bedre livene til dem som er berørt av kreft. Noen av ambisjonene til EU er veldig kreftspesifikke, mens på andre områder kan vi tenke at kreft er en slags plog. Hvis vi lykkes med tobakksforebygging, så lykkes vi ikke bare med å redusere byrden av kreft, da gjør vi mye for folkehelsa generelt. Og sånn er det med flere av virkemidlene. Ikke alle er kun kreftrelevante. De kan fungere som en plog for å løse mye annet.

Norge en attraktiv samarbeidspartner for Europa

For at Norge skal ta del i midlene som ligger i EU4health, må Norge bli en partner og være med i et større fellesskap. Taskén mener at Norge på mange områder kan være en attraktiv samarbeidspartner og trekker frem Cancer Comprehensive Centres (CCC), presisjonsmedisin og celleterapi som noen eksempler. Han får støtte av Espetvedt og Stenstadvold Ross.

Men å være en attraktiv partner forplikter, fortsetter Stenstadvold Ross:

- Hvis vi skal ut å by på helsedata, er det nå vi må vi må ta grep. Det samme gjelder på biobank som også er et norsk fortrinn, men hvor vi kan ta ytterligere steg for å gjøre oss enda mer attraktive. Presisjonsmedisin og vaksineteknologi er også områder vi er sterke på i Norge, men det er ikke tiden for å slå seg på brystet nå. Vi må investere og ta de store stegene. Så vi er attraktive, men vi må lene oss frem.

Må være på ballen

Taskén og Stenstadvold Ross har klare anbefalinger til myndighetene. Stenstadvold Ross er opptatt av at vi samkjører satsningen i EU med den norske kreftstrategien, og er glad for at Espetvedt signaliserer at det vil være samme ambisjonsnivå:

-EU har drevet innovasjon i både politikk og reguleringstekning parallelt med denne satsningen på kreft. Med EUs kreftplan følger også et eget roadmap, eller veikart, som akkurat er oppdatert. Det er svært ambisiøst, og vi forventer at vi kommer til å legge oss tett opp til det.

Taskén understreker at tiltakene må høre bedre sammen og at vi må passe på at vi bruker virkemidlene på riktig måte - som å ta ballen og begynne å løpe med en gang på EU4health prosjekter. Taskén får støtte fra Stenstadvold Ross i at det bildet med ulike virkemidler som EU4health og Horizon Europe, er fragmentert og uoversiktlig, og at myndighetene kan trekke lærdom fra arbeidet i den norske cancer mission huben for å samkjøre ordningene og den norske satsningen bedre:

-Ta i bruk det fantastiske nettverket og pass på at vi er på ballen slik at vi klarer å utløse mest mulig innsats nå som kreft er løftet høyt på den europeiske dagsorden.

Og så må vi huske på at vi har noen helt klare helsefortrinn som vi kan bruke strategisk inn i forhandlingene for å ta del i EUs helseunion. Vi har nå en helt unik mulighet til å løfte kreft inn i en større tekning rundt EUs helseunion, avslutter hun.

Opptak fra seminaret finner du her

Helsedirektoratet lanserte samme dag en rapport "Den europeiske vendingen", som beskriver utviklingen av EUs helseunion og hvilke muligheter dette innebærer for Norge.

Den europeiske vendingen - om utviklingen av EUs helseunion og mulighetsrommet for Norge.pdf (helsedirektoratet.no)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 31. oktober 2026, kl. 12.00 CET

> Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.